

Beu, no vulguis ser

Fernando Pessoa va conèixer els cèlebres quartets d'Omar Khayyam gràcies a la versió anglesa que en va fer Edward FitzGerald (1859 i edicions posteriors). *Robai* (en plural, *robaiyat*) en persa vol dir *quartet*, com ens explica Biel Sampol en el pròleg, “un quartet amb una mètrica i rima característiques” (rimen consonantment els versos 1, 2 i 4; el 3 queda quiti de rima). El portuguès en va escriure 182, però, en vida, només en publicà tres. “La resta de *robaiyat* es troben disseminats, manuscrits o mecanografiats en diferents papers del fons Pessoa, i també anotats als marges, les guardes i les pàgines en blanc del seu volum de *FitzGerald*.” Quanta de poesia moderna i contemporània no s’ha escrit, justament, en els fèrtils marges de tants de llibres!

Obra colossal

No és una poesia menor, com s’afanya a aclarir Sampol. Ni tan sols si la comparem amb la resta (colossal) de l’obra de Pessoa i la de tota la seva progenitura d’heterònims. Encara que hagi quedat en una posició marginal, no ho és gens. I és, com la de Khayyam, una poesia de celebració i de convidat a la vida. El vi hi té, és clar, un paper preponderant –hi

Fernando Pessoa va deixar-se seduir pels ‘robaiyat’ perses
ARXIU

raja a doll–: “A voltes bevem vi perquè hi ha festa, / a voltes bevem vi per la tristor.” Un aire fresc i sapiencial n’omple molts versos: “La vida és un captaire / ebrí que estén la mà a la pròpia ombra.” L’escepticisme és l’actitud que sembla enformar-los: “El que fou és despulla, i el que és ara / la despulla amb el somni sostindrà.” Hi ha casos en què tots aquests extrems –el to sapiencial, el convidat a beure vi i a oblidar, la consciència de la finitud i de la contingència de la vida– es troben perfectament acordats en un sol quartet. És el cas d’aquest: “No diguis que, enterrat, el cos no sent, / o que l’ànima viu eternament. / ¿Què saps del que no saps? Tu beu!, que sols / tens per tot el no-res del teu present.” Prendre goig de la vida i no encaparrar-se per res (i, encara menys, per tot allò que és lluny del nostre abast). I, de tot això –i sempre amb l’ajut del vi, l’amic fidel–, se’n segueix la saviesa de desprendre’s de la consciència, del llast de ser: “Sigui com sigui, beu; no vulguis ser.” Una feina de traducció magnífica, la de Gabriel de la S.T. Sampol, val a dir-ho! *

ROBAIYAT (CANÇONS DE BEURE)
Fernando Pessoa
Selecció i traducció: Gabriel de la S.T. Sampol
Edició del text portuguès: Maria Aliete Galhoz
Editorial: Edicions de la Ela Geminada Girona, 2015
Pàgines: 96
Preu: 14 euros

Viure plens d’il·lusions

Segons el diccionari, una il·lusió és “l’engrescament que s’experimenta amb l’esperança o la realització d’alguna cosa”, però també “un error dels sentits que fa prendre per realitat l’aparença; un engany degut a una falsa aparença, i una esperança sense fonament real”. Vivim gràcies a les il·lusions, en totes les accepcions anteriors: la manera que té el cervell d’entendre i manegar la realitat consisteix a crear il·lusions que estiguin en sintonia amb el món, unes il·lusions pràctiques que ens indueixen comportaments coherents, eficaços i adaptatius. Per això entendre com funciona el cervell i com genera aquestes il·lusions és entendre’ns una

mica més a nosaltres mateixos. A *La fàbrica de las ilusiones*, Ignacio Morgado, catedràtic de psicobiologia a l’Institut de Neurociència de la UAB i autor de nombrosos treballs acadèmics i de diversos llibres de divulgació, ens ofereix respostes a algunes de les preguntes que amb més freqüència tots ens fem sobre el funcionament i el sentit de la nostra ment. Són innates la intel·ligència, l’homosexualitat o la psicopatia? Ens controla l’inconscient? És cert que el bilingüisme contribueix

LA FÀBRICA DE LAS ILUSIONES
Ignacio Morgado
Editorial: Ariel Barcelona, 2015
Pàgines: 279
Preu: 16,90 euros

a allargar la vida? Per què tenim estrès i com el podem alleugerir? Qui controla més el comportament, la raó o l’emoció? Morgado posa al nostre abast els seus coneixements per contrastar aquestes i moltes altres preguntes, agrupades en 65 capítols breus de lectura àgil, els quals ha classificat en 6 apartats: qui som, com entenem el món, què ens motiva, la memòria i l’oblit, la intel·ligència i el benestar. Com diu al subtítol, “Conèixer-nos més per ser millors”. *